

Fənn sillabusu

İxtisas: 050810-"Turizm işinin təşkili"^{AB}

Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə

Kafedra: Maliyyə idarəetməsi və audit

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Biznes statistikasi

Fənn proqramı: (Fənn müəllimi tərəfindən tərtib olunmuş 12 sentyabr 2024-cü il tarixli 01 sayılı protokolu ilə təsdiq edilən işçi tədris proqramı).

Kodu: IPF- B04

Tədris ili: III (2025-2026) Semestr: I

Tədris yükü: Cəmi: 30 saat (30 saat müəhazirə)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 5 kredit

Auditoriya №:

Saat:

II. Müəllim haqqında məlumat: Mustafayev Vaqif Rəis oğlu, baş müəllim

Məsləhət günləri və saati: III gün saat 9⁰⁰-13⁰⁰.

E-mail ünvanı: vaqif.mustafayev.1960@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç., 170-a

III. Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat

1. Hacıyev S.M. "Statistikanın ümumi nəzəriyyəsi", Ali məktəblər üçün dərslik. Bakı, 2005
2. F.Əliyev, C.I.Mikayılov, Y.N.Əliyev "Statistika" Dərs vəsaiti Bakı, 2015
3. Məmmədov R. "Gömrük statistikasi" Bakı, 2000.
4. Yaqubov S.M, Əliyev Ə.I. "Sosial iqtisadi statistika", Dərs vəsaiti, Bakı, 2006.

Əlavə ədəbiyyat

5. Практикум по социальному – экономической статистике. Учебник для вузов (Под ред. проф. М.Г.Назарова) М.Финсатинформ, 2006.
6. Дудин, М. Н. Статистика : учебник и практикум для вузов / М. Н. Дудин, Н. В. Лясников, М. Л. Лезина. — Москва : Издательство Юрайт, 2023. — 374 с.
7. Долгова, В. Н. Теория статистики : учебник и практикум для вузов / В. Н. Долгова, Т. Ю. Медведева. — 2-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2023. — 278 с.
8. Бизнес-статистика : учебник и практикум для вузов - 2е изд. М. : Юрайт, 2021.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən Turizmə giriş fənninin tədrisi vacibdir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Statistika elmi ilə statistika təcrübəsi arasında sıx əlaqə mövcuddur. Biznesdə istənilən statistik iş elmi cəhətdən təşkil olunmalıdır. Bunsuz biznesdə düzgün nəticələr əldə etmək olmaz. Ona görə də statistika təcrübəsi elmə əsaslanmalıdır. Eyni zamanda statistika elmi özü də təcrübəyə əsaslanır, praktiki iş təcrübəsini ümumiləşdirir və aparılmış ümumiləşdirmələr əsasında yeni ideyalar irəli sürür. Öz növbəsində statistika elminin yeni nəzəri nəticələrinin biznes fəaliyyətində təcrübədə tətbiqi onun inkişafına təkan verir. Tələbələr Biznes statistikasını mənimsəməklə məlumat klassifikasiyanı öyrənir, mərkəzi meyl (ədədi orta, moda və median) və yayınma (variasiya, dispersiya, orta kvadratik meyl və s.) ölçülərini hesablamağı öyrənir və s. Tələbələr həmçinin hadisələrin həcmi və kəmiyyət nisbətləri onların əlaqə və inkişaf qanunauyğunluqları, yekun məlumatlarının statistika cədvəllərində və qrafiklərində verilməsi statistik müşahidə və obyektlərinin məcmusunun təmsilini və düzgünlüyünü, istehsalın iqtisadi səmərəliliyini təmin edən ehtiyatların həcmi haqqında biliklər əldə edəcəklər.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar, məşğələ və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan билетinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəfidir;
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir;

- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bezi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bezi məsələləri əsaslandırma bilmir;
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bezi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda onun haqqında əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Cəmi: 30 saat (30 saat müəhazirə)

№	Keçirilən <u>mühazirə</u> , seminar, məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	(Müh.) Saat	Tarix
1	2	3	4
	Mühazirə		
1	Mövzu: Statistika elminin predmeti, metodu və Biznes statistikasının vəzifələri Plan: 1. Statistika elminin yaranması və onun əsas kateqoriyaları 2. Statistika nədir? Biznes statistikasının əsas anlayışları 3. Statistika elminin əsas sahələri 4. Statistikanın spesifik metodları 5. Statistika tədqiqatının mərhələləri 6. Statistika haradan başlayıb. Statistika elminin və informasiya texnologiyalarının inkişafı Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	2	
2	Mövzu: Statistika elminin predmeti, metodu və Biznes statistikasının vəzifələri Plan: 1. Statistika elminin yaranması və onun əsas kateqoriyaları 2. Statistika nədir? Biznes statistikasının əsas anlayışları 3. Statistika elminin əsas sahələri 4. Statistikanın spesifik metodları 5. Statistika tədqiqatının mərhələləri 6. Statistika haradan başlayıb. Statistika elminin və informasiya texnologiyalarının inkişafı Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	2	
3	Mövzu: Biznes statistikasının təşkili və metodologiyası Plan: 1. Biznes statistikasının məlumat mənbələri 2. Statistika müşahidəsi haqqında anlayış 3. Statistika müşahidəsinin təşkilinin formaları 4. Statistika müşahidəsinin növləri 5. Statistik informasiyanın toplanması üsulları 6. Statistika müşahidəsinin proqram-metodoloji məsələləri 7. Statistikanın istifadəsi. Biznesdə sorğu anketi 8. Dəyişənin növləri 9. Təsədüfi nümunə seçimi 10. Təsviri və ümumiləşdirici statistika Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	2	
4	Mövzu: Biznes statistikanın təşkili və metodologiyası Plan: 1. Biznes statistikasının məlumat mənbələri 2. Statistika müşahidəsi haqqında anlayış 3. Statistika müşahidəsinin təşkilinin formaları 4. Statistika müşahidəsinin növləri 5. Statistik informasiyanın toplanması üsulları 6. Statistika müşahidəsinin proqram-metodoloji məsələləri 7. Statistikanın istifadəsi. Biznesdə sorğu anketi	2	

	8. Deyişenin növləri 9. Tesadüfi nümunə seçimi 10. Təsviri və ümumiləşdirici statistika Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]		
5	Mövzu: Statistik materialların yekunlaşdırılması və qruplaşdırılması Plan: 1. Yekunlaşdırma haqqında anlayış 2. Qruplaşdırma metodu və onun əhəmiyyəti 3. Qruplaşdırmanın vəzifələri və növləri 4. Analitik qruplaşdırmanın təşkili və aparılması 5. Bölgü sıraları və onların növləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	2	
6	Mövzu: Məlumatların təsviri: statistik cədvəllər və qrafiklər Plan: 1. Statistika cədvəlləri haqqında anlayış. Statistika cədvəllərinin elementləri 2. Statistika cədvəllərinin növləri 3. Hadisələrin dərk edilməsində və əyani təsvirində qrafiklərin rolu 4. Qrafiklərin növləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	2	
7	Mövzu: Məlumatların təsviri: ədədi təsvir Plan: 1. Mütləq kəmiyyətlər haqqında anlayış 2. Nisbi kəmiyyətlər haqqında anlayış 3. Dinamika nisbi kəmiyyəti haqqında anlayış 4. Nisbi kəmiyyətlərin digər növləri və onların hesablanması üsulları Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	2	
8	Mövzu: Statistikada orta kəmiyyətlər Plan: 1. Orta kəmiyyətlər haqqında anlayış 2. Hesabi orta kəmiyyətin formaları və hesablanması prinsipləri 3. Harmonik orta kəmiyyət və onun tətbiqi prinsipləri 4. Moda göstəricisi və onun iqtisadi məhiyyəti 5. Median göstəricisinin iqtisadi məhiyyəti Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	2	
9	Mövzu: Biznes statistikasında seçmə müşahidəsi Plan: 1. Biznes statistikasında seçmə müşahidəsi haqqında anlayış 2. Baş və seçmə məcmu. Onların ümumiləşdirici göstəriciləri 3. Seçmənin formaları 4. Seçmənin qaydaları və növləri 5. Seçmə xətasının son həddinin hesablanması Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	2	
10	Mövzu 10. Variasiya göstəriciləri Plan: 1. Variasiya haqqında anlayış 2. Variasiyanın statistik göstəriciləri 3. Dispersiyanın xassələri və onların hesablanması 4. Dispersiyanın növləri 5. Alternativ əlamətin variyasiyası Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	2	
11	Mövzu: Qarşılıqlı əlaqələrin statistik öyrənilməsi. Əlaqələrin növləri və formaları Plan: 1. Qarşılıqlı əlaqələrin öyrənilməsinin zəruriliyi 2. Qarşılıqlı əlaqələrin növləri və təsnifatı 3. Qarşılıqlı əlaqələrin öyrənilməsi və ölçülməsi metodları 4. Regressiya-korrelasiya təhlili 5. Xətli korrelasiya əmsali və onun iqtisadi məhiyyəti Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	2	
12	Mövzu: Dinamika sıraları və onların təhlili Plan: 1. Dinamika sıraları haqqında anlayış və onların növləri 2. Dinamika sıralarının analitik göstəriciləri 3. Dinamika sıralarının orta göstəriciləri 4. Dinamika sıralarında ümumi inkişaf meyli 5. Dinamika sıralarının interpolasiyası və ekstrapolyasiyası haqqında anlayış Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	2	

13	Mövzu: İndeksler Plan: 1. İndeksler haqqında anlayış və onların təsnifatı 2. Fərdi indeksler 3. Ümumi indekslerin qurulmasının müxtəlif üsulları 4. Ümumi orta indeksler və onların növləri 5. Orta səviyyənin dinamikası indeksləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	2	
14	Mövzu: Əhali statistikas Plan: 1. Əhali haqqında informasiya mənbələri 2. Əhalinin təbii hərəkətinin mütləq və nisbi göstəriciləri 3. Əhalinin miqrasiyasının mütləq və nisbi göstəriciləri 4. Əhalinin həyat səviyyəsi statistikas 5. İnsanın inkişaf indeksi haqqında anlayış və onun hesablanması Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	2	
15	Mövzu: Biznes statistikasında qiymət və tariflər. İnflyasiya statistikas Plan: 1. Biznesdə qiymətin statistik öyrənilməsinin əhəmiyyəti və statistikanın vəzifələri 2. Qiymət və tariflərin təsnifatı 3. Qiymət və tariflərin səviyyəsinin öyrənilməsinin statistik metodları 4. Qiymət və tariflərin dinamikasının indeks metodu ilə öyrənilməsi 5. İnflyasiyanın statistik öyrənilməsi Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-8]	2	
X	Cəmi:	30	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Statistika bir fənn kimi cəmiyyətdə baş verən sosial-iqtisadi prosesləri müqayisəli şəkildə öyrənməklə yanaşı, statistika xidmətini təşkil etmək üçün kadrlar hazırlayır, eyni zamanda iqtisadiyyatın digər sahələrində fəaliyyət göstərən mütəxəssisləri bu elmin sirlərindən əgah edir. Statistika müəyyən beynəlxalq təcrübəyə uyğun tədqiqatlar aparır, ölkə rəhbərliyini keyfiyyətli statistik göstəricilərlə təmin edir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Biznesdə müqayisəli şəkildə təhlil etməyi bacarır;
- Biznes sferasında statistik informasiyanın toplanmasını həyata keçirməyi bacarır;
- Statistika müşahidəsi aparmağı bacarır;
- Statistik materialların yekunlaşdırılması və qruplaşdırılmasını həyata keçirməyi bacarır;
- Statistik cədvəllər və qrafiklərlə işləməyi bacarır;
- Dinamika sıralarının təhlilini aparmağı bacarır;

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV: Kollektiv sualları:

I Kollektiv sualları:

1. Statistika elminin yaranması və onun əsas kateqoriyaları
2. Statistika elminin əsas sahələri
3. Statistika tədqiqatının mərhələləri
4. Statistika haradan başlayıb. Statistika elminin və informasiya texnologiyalarının inkişafı
5. Statistika müşahidəsi haqqında anlayış
6. Statistika müşahidəsinin təşkilinin formaları
7. Statistik informasiyanın toplanması üsulları
8. Qruplaşdırma metodu və onun əhəmiyyəti
9. Statistika cədvəlləri haqqında anlayış. Statistika cədvəllərinin elementləri
10. Hadisələrin dərk edilməsində və eyni təsvirində qrafiklərin rolu

II Kollektiv sualları:

1. Mütləq kəmiyyətlər haqqında anlayış
2. Nisbi kəmiyyətlər haqqında anlayış
3. Nisbi kəmiyyətlərin digər növləri və onların hesablanması üsulları
4. Orta kəmiyyətlər haqqında anlayış
5. Hesabi orta kəmiyyətin formaları və hesablanması prinsipləri
6. Biznes statistikasında seçmə müşahidəsi haqqında anlayış
7. Seçmənin qaydaları və növləri
8. Variasiya haqqında anlayış
9. Variasiyanın statistik göstəriciləri
10. Qarşılıqlı əlaqələrin öyrənilməsinin zəruriliyi

XV. Fənn üzrə imtahan sualları:

1. Statistika elminin yaranması və onun əsas kateqoriyaları
2. Statistika nədir? Biznes statistikasının əsas anlayışları
3. Statistika elminin əsas sahələri

4. Statistika tədqiqatının mərhələləri
5. Statistika haradan başlayıb. Statistika elminin və informasiya texnologiyalarının inkişafı
6. Biznes statistikasının məlumat mənbələri
7. Statistika müşahidəsi haqqında anlayış
8. Statistika müşahidəsinin təşkilinin formaları
9. Statistika müşahidəsinin növləri
10. Statistik informasiyanın toplanması üsulları
11. Statistika müşahidəsinin proqram-metodoloji məsələləri
12. Statistikanın istifadəsi. Biznesdə sorğu anketi
13. Təsədüfi nümunə seçimi
14. Təsviri və ümumiləşdirici statistika
15. Qruplaşdırma metodu və onun əhəmiyyəti
16. Qruplaşdırmanın vəzifələri və növləri
17. Statistika cədvəlləri haqqında anlayış. Statistika cədvəllərinin elementləri
18. Statistika cədvəllərinin növləri
19. Hadisələrin dərk edilməsində və əyani təsvirində qrafiklərin rolu
20. Qrafiklərin növləri
21. Mütləq kəmiyyətlər haqqında anlayış
22. Nisbi kəmiyyətlər haqqında anlayış
23. Nisbi kəmiyyətlərin digər növləri və onların hesablanması üsulları
24. Orta kəmiyyətlər haqqında anlayış
25. Hesabi orta kəmiyyətin formaları və hesablanması prinsipləri
26. Harmonik orta kəmiyyət və onun tətbiqi prinsipləri
27. Biznes statistikasında seçmə müşahidəsi haqqında anlayış
28. Baş və seçmə məcmu. Onların ümumiləşdirici göstəriciləri
29. Seçmənin formaları
30. Seçmənin qaydaları və növləri
31. Variasiya haqqında anlayış
32. Variasiyanın statistik göstəriciləri
33. Qarşılıqlı əlaqələrin öyrənilməsinin zəruriliyi
34. Qarşılıqlı əlaqələrin növləri və təsnifatı
35. Dinamika sıraları haqqında anlayış və onların növləri
36. Dinamika sıralarının analitik göstəriciləri
37. İndeksələr haqqında anlayış və onların təsnifatı
38. Fərdi indekslər
39. Ümumi indekslərin qurulmasının müxtəlif üsulları
40. Əhali haqqında informasiya mənbələri
41. Əhalinin təbii hərəkətinin mütləq və nisbi göstəriciləri
42. Əhalinin həyat səviyyəsi statistikasi
43. İnsanın inkişaf indeksi haqqında anlayış və onun hesablanması
44. Biznesdə qiymətin statistik öyrənilməsinin əhəmiyyəti və statistikanın vəzifələri
45. İnflyasiyanın statistik öyrənilməsi

Sillabus "Maliyyə idarəetməsi və audit" kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il (01 sayılı protokol) tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur.

Kafedra müdiri:



dos. Əlixan Bədəlov

Fənn müəllimi:



b/m. Vəqif Mustafayev

